

Innhold

| | |
|--|----|
| Forord | 5 |
| Innledning | 13 |
| BRITT UNNI WILHELMSSEN | |
| Pedagogisk mat- og måltidsarbeid i fremtidens barnehage | 13 |
| Kaplene i antologien | 16 |
| 1 Mat- og måltidsaktiviteter i barnehagen | 23 |
| WENCHE AASEN OG BRITT UNNI WILHELMSSEN | |
| Innledning | 23 |
| Mat og måltid i fremtidens barnehage – førende dokumenter for arbeidet | 24 |
| Forskning på mat- og måltidsarbeid i barnehagen | 27 |
| Mat- og måltidsaktiviteter som pedagogisk kvalitetsarbeid i barnehagen | 30 |
| Nøkkelfaktorer for pedagogisk kvalitet ved mat- og måltidsarbeid i barnehagen | 32 |
| Avslutning. | 33 |
| 2 Vilkår for måltidssamværet i barnehagen | 35 |
| VIBEKE GLASER | |
| Måltidet som forskningsfelt. | 36 |
| Teoretisk rammeverk. | 37 |
| Måltidsritualer og selvkontroll. | 38 |
| Konvensjoner og regler. | 39 |
| Kroppskontroll og selvkontroll. | 39 |
| Voksnes samtalemønstre under måltidene | 40 |

| | |
|--|-----------|
| Samtalemønstre og kulturforskjeller | 41 |
| Vilkår for måltidet i et medaktør- og dannelsesperspektiv | 42 |
| Måltidet i et medaktørperspektiv | 42 |
| Barns motstandsstrategier. | 42 |
| Kommunikativ samskaping og forhandling | 43 |
| Avsluttende tanker | 44 |
| 3 Barnehagens innemiljø og uteområder som en inkluderende ramme for barns mat- og måltidsaktiviteter. | 47 |
| CAROLYN AHMER | |
| Introduksjon | 47 |
| Avdelingsbarnehager vs. basebarnehager | 48 |
| Inkluderende inneareal | 50 |
| Måltider ute – og areal til å dyrke og høste mat. | 53 |
| Oppsummering. | 55 |
| 4 Fremtidens barnehager – økt fokus på barns medvirkning i matlaging i barnehagen. | 57 |
| SISSEL H. HELLAND OG NINA C. ØVERBY | |
| Bakgrunn | 57 |
| Forskningsstudien «Barns matmot» | 61 |
| Design og metode | 61 |
| Resultater. | 61 |
| Diskusjon av egne resultater. | 63 |
| Generell diskusjon om barns medvirkning i matlaging | 64 |
| Konklusjon | 67 |
| 5 Mat og måltider i fremtidens barnehage – et mangfoldsperspektiv | 69 |
| EVA MILA LINDHARDT | |
| Innledning | 69 |
| Spenning mellom mat som folkehelse og mat som kultur | 70 |
| En personlig praksisfortelling | 71 |
| Tidligere forskning | 72 |
| Mangfold og ressursorientert tilnærming til foreldresamarbeid. | 73 |
| Introduksjon til materialet. | 74 |

| | |
|--|------------|
| Hvilke erfaringer med mat og måltider har foreldre i en barnehage med over 50 % minoritetspråklige barn? | 75 |
| Om måltidene | 75 |
| Om maten | 77 |
| Kan foreldrenes synspunkt og erfaringer bli en ressurs når det gjelder samarbeid rundt mat og måltider i barnehagen i fremtiden? | 77 |
| Oppsummering. | 79 |
| | |
| 6 Hvor kommer maten fra? Høsting av «vill» mat med barnehagen | 81 |
| INGER WALLEM KREMPIG OG TOVE AAGNES UTSI | |
| Innledning | 81 |
| Teoretisk bakgrunnsforståelse | 83 |
| Prosjektbeskrivelse – mat fra naturen i barnehagen | 84 |
| Barnehagens gjennomføring av prosjektet | 84 |
| Innsamling og analyse | 88 |
| Funn fra prosjektet | 89 |
| Interesse og engasjement | 89 |
| Erfaring, forståelse og kunnskap. | 93 |
| Fysisk aktivitet og inntak av sunn mat | 95 |
| Prosjektarbeid som arbeidsform | 96 |
| Høsting fra naturen – en del av barnehagens pedagogiske arbeid . . | 97 |
| Opplevelse, erfaring og læring | 97 |
| Vill mat og kultur | 99 |
| Helsefremmende perspektiv | 101 |
| Tverrfaglig utforskning og erfaring. | 102 |
| Høsting som prosjektarbeid | 105 |
| Vill mat i fremtidens barnehage. | 105 |
| | |
| 7 Folkehelsearbeid med kosthold i barnehagen | 109 |
| GUDBJØRG ØEN OG MARI HELENE KÅRSTAD | |
| Introduksjon | 109 |
| Utvikling i tidlig barndom | 110 |
| Utvikling av matpreferanser og matvaner | 111 |
| Folkehelseutfordringer. | 112 |

| | |
|---|------------|
| Overvekt og fedme som folkehelseproblem | 113 |
| Overvekt og fedme blant barn i Norge | 114 |
| Årsaksfaktorer ved fedme | 114 |
| Miljøfaktorer | 115 |
| Konsekvenser og følgetilstander ved overvekt og fedme | 116 |
| Tiltak med fokus på mat og helse i barnehagen | 117 |
| Tidlig innsats, helsefremmende og forebyggende tiltak. | 117 |
| Familiesamarbeid | 118 |
| Utvikling av matkompetanse | 119 |
| Oppfølging av nasjonale retningslinjer | 120 |
| Tverrfaglig samarbeid. | 121 |
| Oppsummering. | 122 |
| | |
| 8 Sjømat som en del av mattilbudet i barnehagen. | 123 |
| ELI KRISTIN AADLAND | |
| Barn spiser for lite fisk | 123 |
| Viktigheten av sjømat i kostholdet til barn | 124 |
| Virkemidler for å øke inntaket av sjømat i barnehagen | 126 |
| Nasjonalt kostholdsprogram. | 126 |
| Barns sanseapparat | 127 |
| Server noe kjent, og varier med noe ukjent. | 129 |
| Inkluder barna | 130 |
| Ikke bruk tvang | 131 |
| Begynn med deg selv | 132 |
| | |
| 9 Relasjoner i flytende modernitet. | 135 |
| SIDSEL GERMETEN | |
| Innledning | 135 |
| Bakgrunn og problemstilling | 135 |
| Kontekstualisering | 136 |
| Teoretiske perspektiv på temaet. | 137 |
| Den flytende modernitet | 137 |
| Bauman og relasjoner i flytende modernitet | 140 |
| Metodologiske perspektiver. | 141 |
| Utvalg og framgangsmåte. | 141 |
| Analyser og krav til kvalitet i forskning. | 142 |

| | |
|---|------------|
| Resultater | 143 |
| Er kosthold og mat i barnehagen et viktig tema for foreldrene? | 143 |
| Individualitet versus fellesskapet. | 144 |
| Forbud og påbud | 146 |
| Diskusjon | 149 |
| Hva innebærer «sunn mat»? | 149 |
| Søppelmat versus ren mat? | 150 |
| Matglede for og til enhver pris? | 151 |
| Oppsummering. | 152 |
| 10 Fra fastlagt livsbane til prosjektets åpne horisont | 155 |
| TORGEIR HAUGEN OG EIVIND KARLSSON | |
| Barn som er for lite formet av omgivelsene | 157 |
| Barn som er seg selv nok | 159 |
| Hva kan skje om barnet ikke får lov til å være med på å forme omgivelsene? | 160 |
| Dannelsesreisen. | 161 |
| Politisk dannelse | 165 |
| Avslutning. | 167 |
| Om forfatterne | 169 |
| Referanser | 173 |
| Stikkord | 193 |